

nomen Dei admirabile non te constituas adversarium et homicidam tui : propter amorem benignissimi Dei non te facias inimicum omnipotentis Dei : propter unigenitum et dilectum Filium ejus Jesum Christum non te facias socium dæmoniorum, et combustionis ignis æterni : qui redemptus es pretiosissimo sanguine Agni immaculati, non tantum pretium vilipendere, quod pro te Dei Filius dignatus est exsolvere, ne sempiternis involvaris incendiis. Tunc enim pœnam maximam habebis sine remedio, tunc dolorem inopinabilem patieris sine fine, et tormento plenus eris. Nunquam tamen alleviaberis ; quia qui non flevit, quando erat tempus flendi, æterno luctu lugebit, sed sine fructu.

6. Redi ergo ad te, homo ; redi ad spiritualia, redi ad æterna et coelestia gaudia ; redi, miser, redi ad Filium : nec tardes converti ad eum, qui te sua potestate et sua fecit sapientia, redemit sua inenarrabili bonitate, ad se vocavit et exspectat adhuc quotidie ut te coronet. Quid quæris extra illum ? quid desideras præter illum ? quid tibi placet sine ipso ? Ipse fecit omnia, ipse habet omnia, ipse est omnia. Quodcunque bonum cupis, quodcunque pulchrum quæris, quodcunque dulce et delectabile requiris, totum in ipso invenies, et in ipso perfrue-
ris. Si gaudere vis, ipse gaudium est : si te pugnare delectat, ipse palma est : si coronari vis, ipse corona est : si vincere cupis, ipse victoria est : si potentiam desideras, ipse potentia est : si fortitudinem quæris, ipse fortitudo est : si justitiam vis habere, ipse justitia est : si amas sapientiam, ipse fons sapientiæ est : si charitatem vis, Deus charitas est : si divitias appetis, ipse dives est : si pulchritudinem vis habere, summa pulchritudo ipse est : si plenitudinem quæris omnis boni, ipse plenitudo est : si gloriam et honorem cupis, vera gloria et summus honor Deus

A est : si pacem vis, pax æterna ipse est. Quidquid boni quæris, summum bonum, et omne bonum ipse est. Imo semper est totus desiderabilis, totus dulcis, totus amabilis, totus suavis et totus delectabilis. Ipse semper ubique totus est. Ubicunque fueris sine ipso, male eris, et male tibi erit : et ubicunque fueris cum ipso, bene eris, bene tibi erit.

7. Subjice itaque te totum ei, qui te totum fecit, a quo omnia habes ; cujus gratia omni momento uteris. Servi semper ei qui non patitur omnia nocere tibi, quæ semper nocerent tibi libenter, sive infirmitates, sive homines, sive bestię, vel dæmones, vel quæcunque alia. Servi semper ei, qui non sinit te cadere in omnia peccata, quia non permittit ut inferas tibi omnia mala ac damna, quæ libenter faceres. Totus semper amat Patrem, et Filium, et Spiritum sanctum, solum, verum, et summum bonum ; qui semper solus vere et summe te diligit. Placeat igitur tua voluntas ei, et voluntas ejus semper placeat tibi. Semper concordat te cum eo ; semper sequere ejus voluntatem in omnibus, qui semper bonum tuum vult, qui nihil aliud curat nisi salutem tuam, cujus voluntas ad miserandum tibi est benevola, et delectatur benefacere tibi. Nunquid putas te ipsum magnum amicum tibi ? Magis amicus est Deus tibi, quam tu ipse tibi ; quoniam magis ipse diligit te, quam tu temetipsum. Nunquid credis alterius auxilium fortius, aut alterius consilium utilius ? Erras si id credis. Stultissimus et dementissimus es, quia tua desideria vel aliorum sequeris, et illius consilium dimittis, qui semper est amicus dulcis, sapiens et pius consiliarius et Salvator, et super omnia adjutor fortis et potens, pater futuri sæculi, et princeps pacis. Amen.

758 DE SEPTEM DONIS SPIRITUS SANCTI

SERMO

1. Prima gratia est timor Domini. Qui hanc habet gratiam, omnem odit iniquitatem, juxta illud Psalmistæ : *Iniquitatem odio habui, et abominatus sum* ; et alio loco : *Omnem viam iniquitatis odio habui* (Psal. cxviii, 128, 163). Scriptum namque est : *Timor Domini odit malum* (Prov. viii, 13 ; et item : *Time Deum, et recede a malo*. Et de Job dicitur : *Vir timens Deum, et recedens a malo* (Job i, 1). Sine hac gratia, prima gratiarum, quæ totius religionis exordium est, nullum bonum pullulare vel manare potest. Sicut enim securitas vel desidia causa est et mater omnium delictorum, sic timor Domini radix et custos omnium bonorum : unde scriptum est : *Si non in timore Domini tenueris te instanter, cito sub-*

D *vertetur domus tua* (Eccli. xxvii, 4). Omne namque virtutum ædificium illico vergit in præcipitum, si hujus gratiæ amiserit præsidium. Unde Salomon ait : *In timore Domini esto quotidie, quia habebis spem in novissimo, et præstolatio tua non auferetur* (Prov. xxiii, 17). Hinc et Apostolus : *Cum metu et tremore vestram salutem operamini* (Philipp. ii, 12). Et quid plura ? Connexa sunt timor et religio, nec manere potest alterum absque altero. Unde Cornelius, vir religiosus ac timens Deum (Act. x, 22), et Simeon justus et timoratus (Luc. ii, 25). Unde Salomon : *Deum, inquit, time, et mandata ejus observa* (Eccli. xii, 13). Hunc vero sic habere debemus, quomodo asserit se habuisse Job beatissimus. Semper

quasi tumentes super se fluctus Deum timuit (*Job xxxi, 23*). Per hunc timorem Dei universa deserimus, mundo abrenuntiamus, nosque ipsos, sicut Dominus ait, abnegamus nobis. *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum (Luc. ix, 23)*. Iste ergo divinus timor, qui eum quem perfecte imbuit, paupertati subjicit, et a malo dividit, ita est primus in ordine gratiarum, sicut paupertas in serie 759 beatitudinum : de qua Dominus in cæterarum fundamento virtutum eam ponens, ait : *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum (Matth. v, 3, et Luc. vi, 20)*.

2. Secundum charisma est Spiritus pietatis, illi secundæ quæ in Evangelio ponitur beatitudini simile, de qua Dominus sic ait : *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram (Matth. v, 4, et Psal. xxxvi, 14)*. De talibus Dominus in Isaiâ ait : *Spiritus Domini super me ; ad nuntiandum mansuetis misit me (Isa lxi, 1)*. Moyses quoque mitissimus erat super omnes homines qui morabantur in terra (*Num. xii, 13*). De talibus Job dicit : *Dominus ponit humiles in sublime ; et mærentes erigit sospitate (Job v, 11)*. Unde et illud de Domino dicitur : *Humiles spiritu salvabit (Psal. xxxiii, 19)*. E contra de superbis dicitur : *Dominus superbis resistit (Jacob. iv, 6 ; Prov. iii, 34, et Petr. v, 5)*. *Ante ruinam exaltatur cor (Prov. xvi, 18)*. Superbia de supernis ad ima præcipitat, humilitas de imis ad superna elevat. Angelus enim in cælo superbiens, ad tartara corruit : homo in terra se humilians, ad cælos ascendit. Tanto vero quisque debet esse humilior, quanto est sublimior. Unde scriptum est : *Quanto magnus es, humilia te in omnibus, et coram Deo invenies gratiam (Eccl. iii, 20)*. Hinc ipse Dominus ad discipulos ait : *Qui voluerit inter vos primus esse, erit vester servus (Matth. xx, 26) ; item : Cum feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite : Servi inutiles sumus (Luc. xvii, 10) ; item ipse dicit : Discite a me quia mitis sum et humilis corde (Matth. xi, 29)*. Sine hac humilitatis virtute reliquæ virtutes nequeunt prodesse. Unde beatus Gregorius ait (*Homil. 7 in Evang.*) : « Qui virtutes sine humilitate congregat, est quasi qui in ventum pulverem portat. » Sicut enim pulvis venti validi flatu dispergitur, sic omne bonum sine humilitate inanis vento gloriæ rapitur. Multo etiam melius est peccatorem esse humilem, quam justum arrogantem. Quod a Domino evidenter ostenditur, ubi Publicanus et Pharisæus in exemplum adducuntur (*Luc. xviii*), sicut quidam sapiens ait : « Melior est in malis factis humilis confessio, quam in bonis factis superba gloriatio. »

3. Tertium donum est Spiritus scientiæ, de quo Salomon ait : *Qui addit scientiam, addit et dolorem (Eccl. i, 18)*. Vera namque scientia est, scire nos mortales et caducos et fragiles esse, et in hoc exsilio, et in hoc ergastulo, in hac peregrinatione, in hac valle lacrymarum dolendum et lugendum esse. Unde dicitur in tertia beatitudine, huic tertio dono congruenti : *Beati qui lugent, quoniam ipsi consol-*

buntur (Matth. v, 5, et Isa. vi, 2) ; item : Væ vobis qui nunc ridetis, quia plorabitis (Luc. vi, 25). Hinc Salomon ait : *Risus dolori miscebitur et extrema gaudii luctus occupat (Prov. xiv, 13)*,

4. Quarta gratia est Spiritus fortitudinis, quartæ in Evangelio beatitudini similis, de qua dicitur : *Beati qui esuriunt et sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur (Matth. v, 6)*. Qui enim justitiam esurit et sitit, contra quælibet adversa fortis, insuperabilis et imperterritus existit. Unde Salomon ait : *Justus ut leo confidit, et absque terrore erit (Prov. xxviii, 1) ; item : Non contristabitur justus quidquid ei acciderit (id. xii, 21)*. Hoc spiritu erant præditi omnes de quibus loquitur Apostolus : *Sancti ludibria et verbera experti, insuper et vincula et carceres, lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladii mortui sunt. Circuierunt in melotis, in pellibus caprinis, egentes, angustiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus, in solitudinibus errantes, in montibus et in speluncis et in cavernis terræ (Hebr. xi, 36-38)*. Hæc et Apostolus ipse, qui ait : *Quis nos separabit a charitate Christi ? tribulatio ? (Rom. viii, 35)* etc. Iste spiritus omnem alienam malitiam sustinet, et adversus hostiles insidias instruit et munit. Unde sponsus in sponsæ præconio ait : 760 *Pulchra es, amica mea, suavis et decora sicut Jerusalem, terribilis ut castrorum acies ordinata (Cant. vi, 3)*.

5. Quintum donum est consilii Spiritus, qui aliis facit ita compati et misereri, illi competens, de qua dicitur, quintæ beatitudini : *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur (Matth. v, 7)*. Hinc et Salomon ait : *Qui pronus est ad misericordiam, benedicetur (Prov. xxii, 9)*. Hanc principaliter trifariam exercemus : vel quando sex ejus quæ in Evangelio leguntur opera implemus (*Matth. v, 4-10*), vel quando delinquentes corrigere et ad bonum reducere studemus, vel quando injurias nobis illatas facile indulgemus. Iste secundus clementiæ modus, sive consilii Spiritus, Deum fecit semetipsum exinanire, formam servi accipere, scilicet, ut sic posset ovem errantem corrigere, et ad proprium ovile reducere. Unde Apostolus ait : *Semetipsum dedit pro peccatis nostris ut nos eriperet de præsentis sæculo nequam (Galat. i, 4)*. Huic consulendi modo sic oportet insistere, ut injungitur ab Apostolo monente : *Insta opportune, importuns (II Tim. iv, 2)*. Est et alius consulendi modus, scilicet discretionis virtus, qua veras a palliatis atque simulatis virtutibus discernimus ; qua etiam ipsum Satanam hypocrisis auctorem dignoscimus. *Ipsæ enim Satanas, ut ait Apostolus, transfiguratur se in angelum lucis (II Cor. xi, 14) ; et juxta beati Cypriani dictum, ministros injustitiæ subornat, noctem afferentes pro die, interitum pro salutē*. Ista quidem cæterarum virtutum magistra ac domina, omnes alias proinde temperat ac superne gubernat, et ne ultra vel citra evagentur licenter, imperialiter ac discrete conservat. Unde Boetius : *Virtutes medium tenent. Si vel*

ultra, vel infra quam oportuerit, fiat, a virtute disceditur.

6. Sexta gratia est Spiritus intelligentiæ, illi sextæ beatitudini congruus: *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt* (Matth. v, 8; Psal. xxiii, 4, 5). Nisi enim mentis intuitus diligenter purificatus fuerit, mystica ac divina liquide intelligere nequit. Nam scriptum est: *Spiritus sanctus disciplinæ effugiet fictum, et auferet se a cogitationibus quæ sunt sine intellectu* (Sap. i, 5). Unde Salomon: *Abominatio Domini, cogitationes malæ* (Prov. xv, 26). *Per-versæ cogitationes separant a Deo* (Sap. i, 3). Qui ergo vult sincerum ac lucidum intellectum habere, pravaram cogitationum phantasias ac nebulas studeat effugare et omni diligentia et cautela cor servare. Unde Salomon: *Omni custodia serva cor tuum, quoniam ex ipso vita procedit* (Prov. iv, 23).

7. Septimum donum est Spiritus sapientiæ, quidam internus sapor, ac suavissimus gustus. Unde Psalmista: *Gustate et videte quoniam suavis est Do-*

A minus (Psal. xxxiii, 9); et iterum: *Vacate et videte* (Psal. xlv, 11); et iterum: *Accedite ad eum, et illuminamini* (Psal. xxxiii, 6). Hoc divinæ sapientiæ interno gustu superna prælibamus, videlicet contemplantes quam amœnum sit angelicis cœtibus interesse, ubi nil poterit quod displiceat, esse. Ista septima gratia illi veræ beatitudini congruit, de qua ait Dominus: *Beatifici, quoniam filii Dei vocabuntur* (Matth. v, 9). Qui enim mentem pacificam et serenam habent, de supernis dulcius sapiunt, et subtilius vident. Nam quisquis sapientior eo probatur esse sapientior. Unde Salomon: *Doctrina viri per patientiam dignoscitur* (Prov. xix, 11). De talibus alibi dicitur: *Pax multa diligentibus legem tuam, et non est illis scandalum* (Psal. cxviii, 165). Hæ septem gratiæ sunt septem mulieres, virum unum apprehendentes; septem spiritus super florem requiescentes; septem in candelabro lucernæ fulgentes; septem in lapide oculi; septem spiritus ante thronum Dei.

SERMO DE DUODECIM PORTIS JERUSALEM.

Hoc Sermo in manuscripto Carthusiæ Coloniensis (ex quo eum eruit Horstius) præfert nomen S. Bernardi abbatis, cui tamen non videtur tribuendus.

1. *Contendite intrare per angustam portam, quia arcta et angusta est porta quæ ducit ad vitam* (Luc. xiii, 24; Matth. vii, 13, 14) O quam terribiliter et salubriter vox ista summæ Veritatis tardos et tepidos viatores, pusillanimes et desides ascensores terruit, quæ ipsis etiam perfectissimis discipulis libero volatu cœlestem Jerusalem intraturis contentionem, portæ singularitatem, ingressus difficultatem, electorum paucitatem interposuit! *Arcta est, inquit, via, quæ ducit ad vitam.* Arcta est siquidem in peccatorum ablutione, sed multo arctior in carnis animæque separatione: arctissima vero in extrema Judicis examinatione. Attamen benedictus Deus **761** et Pater Domini nostri Jesu Christi, pater misericordiarum, et Deus totius consolationis (II Cor. i, 3; Ephes. i, 3; I Petr. i, 3), qui terrori consolationem miscuit, ne desperaremus, angustię latitudinem opposuit; ut præsumamus, præsumendo curramus, currendo præveniamus. Nam alibi ipse Dominus ait: *Dico vobis, multi ab oriente et occidente venient, et recumbent cum Abraham, et Isaac et Jacob in regno cœlorum* (Matth. viii, 11). Propheta quoque et præco veritatis, homo secundum cor Dei, David dicit: *Dicant qui redempti sunt a Domino, quos redemit de manu inimici, et de regionibus congregavit eos; a solis ortu et occasu, ab aquilone et mari* (Psal. cvi, 6, 7); per solis ortum nobis desi-

C gnans innocentiam; per meridiem, justitiam; per occidentem, pœnitentiam; per aquilonem, misericordiam.

2. Ab oriente, id est per portam innocentię Innocentes sunt ingressi; qui ante scientes mori quam loqui, pro Domino sunt trucidati. Per hanc portam ingrediuntur parvuli, per Baptismum renati: qui Sacramento regenerationis accepto, si mox, aut paulo post a corpore solvuntur, procul dubio in cœlestem Jerusalem per portam innocentię ingrediuntur. A meridie, id est per portam justitię, Apostoli et martyres sunt ingressi. Et recte perfecti omnes meridiei comparantur, quia et ibi morosior est statio solis, et ferventior ardor caloris, et copiosior splendor lucis. Sol justitię in ipsis non occidit, nec tepescit; sed invalescit et incalescit, sicut scriptum est: *Sapiens sicut sol permanet: stultus ut luna mutatur* (Eccli. xxvii, 12). Porro splendor operis, fervor dilectionis quantus in ipsis fuit sanctis elucescit, nec tam indiget expositione quam imitatione. Ab occidente, id est per portam pœnitentię, Maria Magdalena est ingressa, quæ merito peccatorum suorum ante fuerat habitatio dæmonum: sed respectu divinæ gratiæ postmodum compuncta, flendo et pœnitendo, Salvatoremque suum singulari amore colendo, facta est sancti Spiritus templum. Per hanc etiam portam ingrediuntur pœnitentes, qui quasi in